

по-русски ниже (4-6 с.)

English below (7-9 p.)

Laboratorium im. Richarda Pipesa
przy Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk
zaprasza do wzięcia udziału w I międzynarodowej konferencji im. prof. Richarda Pipesa pt.
„II wojna światowa w pamięci zbiorowej i polityce państw byłego bloku wschodniego”
Konferencja odbędzie się 22-23 października 2020 r. w Warszawie.

Celem wydarzenia jest rozpoczęcie cyklu spotkań będących okazją do dyskusji i wymiany doświadczeń w gronie międzynarodowego środowiska naukowego zajmującego się historią krajów wchodzących w skład ZSRR i państw bloku wschodniego oraz ich współczesną polityką.

Intencją organizatorów konferencji jest zwrócenie uwagi na II wojnę światową w pamięci społecznej i polityce państw byłego bloku wschodniego. Pomimo 75 lat od zakończenia największego w historii konfliktu zbrojnego. wciąż budzi on kontrowersje i wpływa na współczesne stosunki międzynarodowe. Z pewnością jest to konsekwencja wielowątkowości tego przełomowego wydarzenia. W przeciwieństwie do poprzednich konfliktów, II wojna światowa była nie tylko starciem między wielomilionowymi armiami, lecz także niespotykanym wcześniej doświadczeniem okupacji i wojny totalnej z udziałem ludności cywilnej.

Nie znanym dotychczas fenomenem była eksterminacja określonych grup ludności, w pierwszym rzędzie Żydów i Romów. Podczas wojny toczyły się również mniejsze konflikty, przede wszystkim w Europie Środkowo-Wschodniej, wymykające się prostemu podziałowi na obóz państw totalitarnych i autorytarnych na czele z hitlerowskimi Niemcami oraz mocarstw demokratycznych z udziałem Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii. W regionie tę prostą dychotomię przesłonił udział Związku Radzieckiego i będących jego zbrojnym ramieniem partyzantek komunistycznych.

Współczesna pamięć zbiorowa oraz tożsamość społeczeństw Europy Środkowo-Wschodniej zostały ukształtowane w dużej mierze pod wpływem traumatycznych doświadczeń doznanych podczas II wojny światowej oraz następującej po niej radzieckiej dominacji, szczególnie do 1953 r. Osobną kategorię stanowiły konflikty między organizacjami ruchów narodowych w Europie Środkowo-Wschodniej będące efektem historycznie zadawnionych sporów. W tym kontekście wypada wspomnieć m.in. konflikt między Ukraińcami a Polakami na Wołyniu i w Galicji Wschodniej, spór o Siedmiogród między Węgrami i Rumunią oraz wojnę domową i konflikty narodowościowe na terenie Jugosławii.

Wielowymiarowość II wojny światowej oraz będąca jej konsekwencją „zimna wojna” sprawiły, iż olbrzymią rolę w wytwarzaniu i upowszechnianiu obrazów poszczególnych wydarzeń zaczęły odgrywać media, zarówno tradycyjne, jak nowe. W przestrzeni medialnej funkcjonują obecnie wzajemnie antagonistyczne interpretacje odnośnie przyczyn, przebiegu i rezultatów największego konfliktu w dziejach. Z uwagi na sprzeczne interesy polityczne wykluczające się nawzajem narracje wciąż stanowią istotny element sporów między państwami, wzbudzając zainteresowanie polityków, historyków i opinii publicznej. Od końca lat dziewięćdziesiątych XX w. w regionie wybuchały konflikty o pamięć – od sporu między Niemcami oraz ich wschodnimi sąsiadami o upamiętnienie tzw. wypędzonych po wojnę medialną między Rosją a Ukrainą o charakter Euromajdanu i nowych władz w Kijowie od 2014 r.

Organizatorzy konferencji są przekonani, iż spotkanie badaczy pamięci, historyków i przedstawicieli innych dyscyplin nauk humanistycznych i społecznych będzie okazją do porównania perspektyw, przedyskutowania kontrowersji oraz promowania dialogu między samymi uczestnikami oraz reprezentowanymi przez nich społeczeństwami.

Organizatorzy oczekują na referaty na temat pamięci zbiorowej oraz polityki pamięci w państwach poradzieckich i bloku wschodniego odnośnie do II wojny światowej zarówno w aspekcie działań militarnych i politycznych od 1 września 1939 r. do 8/9 maja 1945 r., jak również późniejszych wydarzeń będących konsekwencją klęski III Rzeszy i zwycięstwa ZSRR w Europie Środkowo-Wschodniej. Jeśli chodzi o wykorzystanie pamięci o II wojnie światowej w polu naszego zainteresowania znajdują się historyczne i współczesne działania z zakresu zarówno polityki wewnętrznej, jak zagranicznej.

Proponowana tematyka konferencji dotyczy:

- okupacji w pamięci narodów państw bloku wschodniego i państw byłego Związku Radzieckiego;
- współczesnej percepcji działalności walczących armii i polityki mocarstw;
- ludobójstw i zbrodni masowych z okresu II wojny światowej we współczesnej pamięci;
- deportacji, wywózek, wysiedleń w trakcie II wojnie światowej oraz po jej zakończeniu w pamięci zbiorowej;
- upamiętnień wydarzeń z lat 1939-1945 w państwach bloku wschodniego i byłego Związku Radzieckiego;
- przedstawień II wojny światowej w muzeach w państwach byłego bloku wschodniego i byłego Związku Radzieckiego;
- obrazów II wojny światowej jako elementu w międzynarodowych i wewnętrznych konfliktach pamięci;
- wykorzystania narracji o II wojnie światowej w strategiach budowy wizerunku uczestników polityki wewnętrznej oraz władz państw w polityce międzynarodowej.

1) Udział w konferencji jest bezpłatny. Organizatorzy w czasie jej trwania zapewniają wyżywienie.

2) Języki konferencji: angielski, rosyjski i polski

3) Przewidywany czas prezentacji referatu wynosi 15 minut + 5-10 minut na pytania i dyskusję.

4) Rada Laboratorium poprosi najlepszych prelegentów o przygotowanie artykułów, które następnie zostaną przetłumaczone na język angielski (na koszt Instytutu Studiów Politycznych PAN) i opublikowane w monografii wieloautorskiej.

5) Zgłoszenia na konferencję, w formie załączonej ankiety, prosimy przesyłać na adres lab.pipes@isppan.waw.pl do 15 kwietnia 2020 roku.

6) Organizatorzy poinformują prelegentów o zakwalifikowaniu referatów przez Komitet Naukowy Konferencji do 1 maja 2020 roku.

Kierownik konferencji: dr Przemysław Adamczewski

Sekretarz konferencji: dr Wojciech Łysek

Лаборатория им. Ричарда Пайпса
при Институте политических исследований Польской академии наук
приглашает принять участие в первой международной конференции им. проф. Ричарда
Пайпса

**«Вторая мировая война в коллективной памяти и политике государств бывшего
Восточного блока»**

Конференция состоится 22-23 октября 2020 г. в Варшаве.

Целью мероприятия является начало серии встреч, дающих возможность обсудить и обменяться опытом между научным сообществом, занимающимся историей стран, входящих в СССР и Восточный блок, а также их современной политикой.

Задача организаторов конференции - привлечь внимание ко Второй мировой войне в социальной памяти и политике стран бывшего Восточного блока. Несмотря на то, что прошло 75 лет со дня окончания крупнейшего вооруженного конфликта в истории, он по-прежнему вызывает споры и влияет на современные международные отношения. Это, безусловно, является следствием многопоточности данного переломного события. В отличие от предыдущих конфликтов, Вторая мировая война была не только столкновением миллионных армий, но и беспрецедентным опытом оккупации и тотальной войны с участием гражданского населения.

Неизвестным до тех пор феноменом стало истребление определенных групп населения, прежде всего евреев и цыган. Во время войны также велись конфликты меньшего размера, прежде всего в Центральной и Восточной Европе, которые не соответствовали простому разделению на лагерь тоталитарных и авторитарных государств, возглавляемых нацистской Германией и демократических стран при участии США и Великобритании. В регионе эта простая дихотомия была заслонена участием Советского Союза и его вооруженной силой, партизанскими коммунистическими отрядами.

Современная коллективная память и самобытность обществ Центральной и Восточной Европы формировались в значительной степени под влиянием травмирующих событий, пережитых во время Второй мировой войны и последующего советского господства, особенно до 1953 года. Отдельную категорию составляли конфликты между организациями национальных движений в Центральной и Восточной

Европе, являющиеся результатом давних исторических споров. В этом контексте стоит упомянуть, среди прочего, конфликт между украинцами и поляками на Волыни и в Восточной Галиции, спор о Трансильвании между Венгрией и Румынией, а также гражданскую войну и национальные конфликты в Югославии.

Многомерность Второй мировой войны и последовавшая за этим «холодная война» привели к тому, что средства массовой информации, как традиционные, так и новые, стали играть огромную роль в формировании и распространении изображений отдельных событий. В настоящее время в медийном пространстве существуют взаимно антагонистические интерпретации относительно причин, хода и результатов величайшего конфликта в истории. Из-за противоречивых политических интересов взаимоисключающие нарративы по-прежнему являются важным элементом споров между государствами, вызывая интерес политиков, историков и общественного мнения. С конца 1990-х годов в регионе вспыхивали конфликты на почве памяти – начиная от спора между Германией и ее восточными соседями на тему памяти о так называемых изгнанных по медийную войну между Россией и Украиной за характер Евромайдана и новые власти в Киеве в 2014 года.

Организаторы конференции убеждены, что встреча исследователей памяти, историков и представителей других дисциплин гуманитарных и социальных наук даст возможность сравнить перспективы, обсудить противоречия и будет способствовать диалогу между самими участниками и представляемыми ими обществами.

Организаторы ожидают рефераты о коллективной памяти и политике памяти в постсоветских странах и Восточном блоке относительно Второй мировой войны, как в аспекте военной и политической деятельности с 1 сентября 1939 года по 8/9 мая 1945 года, так и последующих событий как следствий разгрома Третьего рейха и победы СССР в Центральной и Восточной Европе. Если речь идет об использовании памяти о Второй мировой войне, нас интересует историческая и современная деятельность как во внутренней, так и во внешней политике.

Предлагаемые темы конференции касаются:

- оккупации в памяти народов Восточного блока и стран бывшего Советского Союза;
- современного восприятия деятельности боевых армий и политики сверхдержав;
- геноцида и массовых преступлений Второй мировой войны в современной памяти;

- депортации, ссылок, переселения во время Второй мировой войны и после нее в коллективной памяти;
- празднования событий 1939-1945 годов в странах Восточного блока и бывшего Советского Союза;
- представления Второй мировой войны в музеях стран бывшего Восточного блока и бывшего Советского Союза;
- образов Второй мировой войны как элемента международных и внутренних конфликтов памяти;
- использования нарратива о Второй мировой войне в стратегиях формирования имиджа участников внутренней политики и государственной власти в международной политике.

1) Участие в конференции бесплатное. Организаторы обеспечивают питание во время проведения.

2) Рабочие языки конференции: английский, русский и польский.

3) Предполагаемое время для представления доклада составляет 15 минут + 5-10 минут для вопросов и обсуждения.

4) Совет Лаборатории попросит лучших докладчиков подготовить статьи, которые затем будут переведены на английский язык (за счет Института политических исследований Польской академии наук) и опубликованы в монографии нескольких авторов.

5) Заявки на конференцию в форме прикрепленной анкеты должны быть отправлены по адресу lab.pipes@isppan.waw.pl до 15 апреля 2020 года.

6) Организаторы проинформируют докладчиков о квалификации рефератов Научным комитетом конференции до 1 мая 2020 года.

Руководитель конференции: PhD Пшемислав Адамчевски

Секретарь конференции: PhD Войчех Лысек

The Richard Pipes Laboratory
at the Institute of Political Studies of the Polish Academy of Sciences
invites You to take part in the first edition of the Richard Pipes International Conference titled
**“The Second World War in the Collective Memory and Politics
of the Former Eastern Bloc Countries”**

The conference will take place on 22-23 October 2020 in Warsaw.

The aim of the event is to initiate a series of meetings that will provide an opportunity for discussion and exchange of experience among the international scientific community dealing with the history of the USSR and Eastern Bloc countries and their contemporary politics.

The intention of the conference organizers is to draw attention to the Second World War in the social memory and politics of the former Eastern Bloc countries. Despite 75 years having passed since the end of the biggest armed conflict in history, it continues to arouse controversy and affect contemporary international relations. This is certainly a consequence of the multithreaded nature of this landmark event. In contrast to previous conflicts, the Second World War was not only a clash between multimillion-strong armies, but also an unprecedented experience of occupation and total war involving civilians.

A hitherto unknown phenomenon was the extermination of specified population groups, Jews and Roma first and foremost. Over the course of the war smaller conflicts also took place, especially in Central and Eastern Europe, which escape a simple division into camps with totalitarian and authoritarian states headed by Nazi Germany on one side and democratic powers with the participation of the United States and Great Britain on the other. This simple dichotomy was obscured in the region by the involvement of the Soviet Union and the communist guerrillas serving as its armed proxies.

The contemporary collective memory and identity of Central and Eastern Europe societies were shaped largely by the traumatic experiences of the Second World War and the subsequent Soviet domination, specifically up to 1953. In a separate category fall the conflicts between various national movements in Central and Eastern Europe, constituting a result of long-standing historical disputes. In this context, one should mention, among others, the conflict between Ukrainians and Poles in Volhynia and Eastern Galicia, the dispute over

Transylvania between Hungary and Romania, and the civil war and ethnic conflict in Yugoslavia.

The multidimensionality of the Second World War and the resulting Cold War meant that both traditional and new media began to play a huge role in the production and dissemination of images of particular events. In the media space there are now mutually antagonistic interpretations of the causes, course and results of the greatest conflict in history. Due to ongoing political struggles, mutually exclusive narratives continue to be an important element in disputes between states, arousing interest among politicians, historians, and the wider public. Since the late 1990s, conflicts over remembrance have been breaking out in the region - from the dispute between Germany and its eastern neighbours over the commemoration of the so-called “expellees” to the media war between Russia and Ukraine over the character of the Euromaidan and Kiev’s new authorities since 2014.

The organizers of the conference are convinced that a meeting between researchers of remembrance, historians, and representatives of other disciplines of the humanities and social sciences will be an opportunity to compare perspectives, discuss controversies and promote dialogue between the participants themselves and the societies they represent.

The organizers are awaiting papers on collective memory and politics of remembrance in the post-Soviet and Eastern Bloc countries with regard to the Second World War, both in terms of military and political activities from September 1, 1939 to May 8/9, 1945, as well as later events resulting from the defeat of the Third Reich and the USSR’s victory in Central and Eastern Europe. As far as the use of the memory of the Second World War is concerned, we are interested in historical and contemporary activities in the field of both domestic and foreign policy.

The proposed theme of the conference concerns:

- occupation in the memory of the peoples of the former Eastern Bloc and Soviet countries;
- contemporary perception of the activities of the combatting armies and politics of the Great Powers;
- genocides and mass crimes committed during the Second World War in modern memory;
- deportations, removals, and expulsions during and after the Second World War in collective memory;

- commemoration of events between the years 1939-1945 in former Eastern Block and Soviet countries;
- presentations of the Second World War in museums in the former Eastern Block and Soviet countries;
- images of the Second World War as an element in international and internal conflicts over memory;
- the use of Second World War narratives in image-building strategies of domestic policy actors and national authorities in international politics.

1) Participation in the conference is free of charge. During the conference meals will be provided.

2) Conference languages: English, Russian and Polish

3) The expected time for presenting each paper is 15 minutes + 5-10 minutes for questions and discussion.

4) The Laboratory Council will ask the best speakers to prepare articles that will then be translated into English (at the expense of the Institute of Political Studies of the Polish Academy of Sciences) and published in a multi-author monograph.

5) Applications for the conference, in the form of an attached questionnaire, should be sent to lab.pipes@isppan.waw.pl by 15 April 2020.

6) The organizers will inform the speakers about the qualification of papers through the Conference Scientific Committee by 1 May 2020.

Conference Director: PhD Przemysław Adamczewski

Conference Secretary: PhD Wojciech Łysek